

Vrienden van het **AIRBORNE** MUSEUM

Utrechtseweg 232
6862 AZ Oosterbeek
Tel. museum (026) 333 77 10
Tel. penningm. (026) 333 64 76

ISSN 1383-3413

Nieuwsbrief No. 81, februari 2001

Redactie:
Drs. R.P.G.A. Voskuil
C. van Roekel
G.H. Maassen jr. (026) 334 01 42

Twintig jaar Vrienden

Twintig jaar Vrienden van het Airborne Museum! Dat betekent tweehonderd bestuursvergaderingen, tachtig Nieuwsbrieven, vijftig lezingen en excursies, vijftigduizend scholenprojecten en meer dan driehonderdduizend gulden (fl. 300.000,—!!) voor ons museum. Dat is niet mis! Oplettende lezers vertalen al deze inspanning naar uren arbeid. Hoeveel belangeloze uren zitten hierin? Hoeveel woorden en besluiten werden hiervoor geuit en genomen? Ik moet u het antwoord schuldig blijven, maar ik ben er zeker van dat de schrik u en mij om het hart zou slaan als we het voorgerekend zouden krijgen.

Om kort te gaan, veel bestuursleden hebben samen met enthousiaste leden hard gewerkt om onze Vereniging in stand te houden en uit te breiden, en u het gevoel te geven lid te zijn van een fijne organisatie, die in samenwerking met het museum de herinnering aan de Slag om Arnhem levend wil houden.

Een club met 1400 leden in binnen- en buitenland bezorgt ons veel werk, en elke dag van het jaar ben ik er trots op dat zoveel mensen ons hierin met positieve raad en daad terzijde staan.

Bijna alle bestuursleden hebben een volle baan, en doen het werk voor de vereniging er in hun vrije tijd bij. Daardoor loopt een enkele keer wel eens wat mis, wanneer bepaalde werkzaamheden veel meer tijd blijken te kosten dan verwacht. Maar gelukkig kan meestal wel op een oplossing worden gevonden. In al die jaren heb ik bijvoorbeeld slechts één keer gehoord dat twee leden een vertraging van de Nieuwsbrief met "schandig" betitelden. Gezien al het werk dat voor deze uitgave moet worden verzet, vond ik deze uitspraak zeer ongepast!

Het nieuwe jaar belooft weer interessant en spannend te worden. De tweede Market-Garden excursie, met als onderwerp de sector Grave-Driel, is in voorbereiding. Deze tocht wordt het vervolg op de battlefield tour Neerpelt-Grave van vorig jaar. Mede in verband hiermee brengen wij als sluitstuk van onze jaarvergadering op 7 april a.s. een bezoek aan het pas heropende Bevrijdingsmuseum. Evenals vorig jaar zal voorafgaand aan de bustocht naar Groesbeek worden geluncht in het Zalencentrum Lebrét.

Dit jaar zullen de voorbereidingen en verkenningen

plaatsvinden voor een mogelijke meerdaagse excursie naar het Ardennengebied in 2002. Uiteraard houden we u op de hoogte.

Een aantal van u zal kennis hebben genomen van de discussie die is ontstaan tussen de Vereniging Vrienden van het Airborne Museum en de Stichting Airborne Museum over een te bouwen lift voor gehandicapten. Hiervoor is de Stichting Airlift opgericht, die bestaat uit vertegenwoordigers van de Stichting Airborne Museum en de Stichting Gehandicapten Overleg Renkum. Onze vereniging kan zich uiteraard geheel vinden in dit initiatief om het gebouw beter toegankelijk te maken. Niet alleen voor rolstoelgebruikers en zij die moeilijk ter been zijn, maar ook voor visueel en auditief gehandicapten. Echter, een verschil van mening is ontstaan over de wijze waarop die lift zou kunnen worden gerealiseerd. Moet deze in pandig worden gebouwd of dient er een glazen lifttoren aan de buitenzijde te komen? De voorkeur van uw bestuur gaat uit naar een in pandige oplossing, als dit bouwkundig tot de mogelijkheden behoort. Wij vinden namelijk dat geprobeerd moet worden te voorkomen dat het historische gebouw Hartenstein (een Rijksmonument) uiterlijk wordt aangetast. De Stichting Airborne Museum en de Stichting Airlift kiezen voor de externe oplossing. Voor alle duidelijkheid moet worden opgemerkt dat de Stichting Airborne Museum, als van rechtswege eerst verantwoordelijke voor het museum, besloten heeft dat het bouwplan voor een buitenlift in procedure gebracht moet worden. Ondanks dat, is de soms pittige maar zeker constructieve discussie tussen de Vrienden en de Stichting Airborne Museum op dit moment nog in volle gang. Wij zullen u tijdens de komende jaarvergadering op de hoogte brengen van de laatste ontwikkelingen.

Sinds kort is het voor scholen mogelijk ons volledige scholenproject vanaf de website van het museum te 'downloaden', een gegeven waarop we met recht trots kunnen zijn.

Dankzij de enthousiaste inzet van onze Britse vertegenwoordiger, Niall Cherry, zal een groep Britse leden op 22, 23 en 24 juni a.s. een battlefield tour maken in onze streek.

Alle andere evenementen vindt u samengevat op een bijlage van deze nieuwsbrief. Het wordt weer een druk jaar, waarvan ik hoop dat we er in 2002 met tevredenheid op terug zullen zien.
(C. van Roekel)

Het uniform van de Nederlandse commando Tom Italiaander, dat onlangs door zijn weduwe werd geschonken aan het Airborne Museum. Korporaal Italiaander nam in september 1944 deel aan de Slag om Arnhem. Zie ook Ministory No.68, bij Nieuwsbrief No. 80. (foto: Berry de Reus)

Excuses

Van de vorige Nieuwsbrief was de onderzijde van de pagina's niet afgesneden. Daardoor was u genoodzaakt om deze los te snijden voordat u kennis kon nemen van de inhoud. De drukker heeft inmiddels per brief zijn excuses aangeboden, en beterschap beloofd.

Eigen ruimte voor de Vrienden

Conservator Berry de Reus bewoonde tot medio vorig jaar de zolderetage van het Airborne Museum. In de nu vrijgekomen ruimte is door de Stichting Airborne Museum een kamer + bergplaats beschikbaar gesteld aan de Vrienden. We beschikken binnenkort over een grote vergaderruimte, en kunnen onze papieren en voorraden op een goede manier opbergen en indien gewenst tijdelijk ter tafel houden, zonder dat we bang hoeven te zijn dat het publiek ermee aan de haal gaat. De verhuizing en reorganisatie van de inventaris zullen enige tijd in beslag nemen. In verband hiermee is het tot eind april niet mogelijk om oude Nieuwsbrieven te bestellen. Daarna hopen wij u nog beter dan voorheen van dienst te kunnen zijn.
(C. van Roekel)

Airborne Museum krijgt certificaat

Het Airborne Museum is op 11 november jl. samen met veertien andere Gelderse musea opgenomen in

het Nederlands Museum Register. Het museum ontving dit 'keurmerk' tijdens de jaarlijkse contactdag van het Gelders Oudheidkundig Contact in het Openluchtmuseum in Arnhem. Het certificaat wordt uitgereikt aan alle Nederlandse musea die aan bepaalde kwaliteitseisen voldoen. Voor zover bekend is 'Hartenstein' het eerste militaire museum dat het keurmerk heeft gekregen. De eisen hiervoor zijn o.a. dat al het materiaal goed beheerd wordt, en dat de collectie geregistreerd staat. Er worden kwaliteitseisen gesteld aan het personeel, dat goed opgeleid moet zijn, en dat geldt ook voor de vrijwilligers. Het doel van het keurmerk is de verdere kwaliteitsverbetering van de musea in Nederland te bevorderen.

Expositie 2001

Dit jaar zal de expositie in het Airborne Museum tot onderwerp hebben: 'Airborne-genie tijdens de Slag om Arnhem'. De voorbereidingen zijn reeds in volle gang. Het is niet eenvoudig om het onderwerp te behandelen omdat de genie-eenheden tijdens in september 1944 nogal versnipperd waren, en vaak niet toe zijn gekomen aan hun eigenlijke taak. Ook zijn weinig foto's en voorwerpen voorhanden. Toch verwachten we dat het een interessante tentoonstelling zal worden.
(W. Boersma)

Nieuwe medaill vitrine

Op 15 september van het vorige jaar werd door Captain (Retd.) Z.R. Gasowski, President of the Polish Airborne Forces Association, een nieuwe vitrine ont-huld voor de medailles van veteranen die deelgenomen hebben aan de Slag om Arnhem. Een tweede vitrine was hard nodig omdat het aantal medailles dat aan het Airborne Museum wordt gegeven nog steeds toeneemt. In het jaar 2000 werden medaillesets van de volgende veteranen geschonken: Colour Sergeant P. Banks, 10th Battalion, The Parachute Regiment; Lieutenant Colonel K.B.I. Smyth OBE, Commandant 10th Battalion, The Parachute Regiment; Strzelec (Private) T. Sosków, 3rd Battalion, 1st Polish Parachute Brigade Group; Sergeant H.W. Walker, Royal Army Ordnance Corps; Lance Corporal G. Ward, 3rd Battalion, The Parachute Regiment.

Aanwinsten

Onlangs kreeg ons museum een exemplaar van het bekende Duitse propaganda-tijdschrift 'Signaal'. In dit nummer uit 1944 (no. 19) staat een verslag over de Slag om Arnhem. Het is echter niet een gewone uitgave van dit tijdschrift, maar een verkleinde versie in het Engels. Deze exemplaren werden met V-1s naar Engeland afgeschoten. Exemplaren van deze Signaals zijn zeer zeldzaam.

Aan het eind van de oorlog bestond ook een ander Duits vlugschrift, 'The Other Side' geheten. Dit blad werd eveneens met een V-1 verschoten. Ook hiervan kreeg het museum enige tijd geleden een nummer in bezit.
(W. Boersma)

BBC documentaire over 'Market Garden'

In de Nieuwsbrief van oktober vorig jaar werd melding gemaakt van de opnamen voor een televisie-documentaire over operatie Market Garden. Het museum heeft hieraan vier dagen van zeven uur in de ochtend tot negen uur 's avonds meegewerkt. Het eindresultaat zal in mei a.s. op de BBC worden uitgezonden als een deel uit een serie van vier.

De commentator, Dr. Richard Holmes, heeft tegenover de producenten/regisseurs David Wilson en Julian Hudson verklaard dat de Arnhem-aflevering de beste is die hij ooit gemaakt heeft. Vóór deze serie trad hij op in 'War Walks', die op de BBC en de Belgische televisie werd uitgezonden.

De aflevering over 'Arnhem' is bijzonder omdat o.a. voor het eerst gefilmd is op de zolder van Zwarteweg 14 in Arnhem, waar generaal Urquhart, kapitein Taylor en luitenant Cleminson van maandagmiddag 18 tot dinsdagmorgen 19 september opgesloten zaten. Er zijn verder interviews te zien met majoor Tony Hibbert, Moffat Burris (die deelnam aan de Waaloversteek) en bovengenoemde Sir James Cleminson.

Na de uitzending op de BBC krijgt het museum een tape, die eventueel vertoond kan worden op een middag van de Vrienden. De film duurt veertig minuten. Het is niet bekend of alle opnamen die gebruikt worden in de film, authentiek zijn. Medegedeeld is dat zgn. re-enactment scènes zijn verwerkt. Raadpleeg uw televisiegids.

(A. Groeneweg)

Nieuws van onze Engelse vertegenwoordiger

Een van onze leden in Groot-Brittannië, Mr. Gary Jucha, wiens vader in 1944 bij Driel vocht in de 4e Compagnie van het 2e Bataljon van de Poolse Parachutisten Brigade, is de coördinator van een kleine groep familieleden en vrienden van veteranen van de Poolse brigade, die regelmatig informatie uitwisselen over zaken die te maken hebben met deze voormalige eenheid. Zij doen dit per e-mail of per brief. Leden van deze groep wonen niet alleen in Engeland, maar ook in Frankrijk, Polen, Canada, de Verenigde Staten en Nederland. Iedereen die belangstelling heeft, kan contact opnemen met Gary Jucha, e-mail adres POISK144@driel.fsnet.co.uk, huisadres: 160 Crown Street, Peterborough, Cambs, PE1 3HZ, England.

Gary deelde ons ook mee dat Major/Doctor Stanislaw Janusz (roepnaam Staszek) Sosabowski, de zoon van wijlen Major-General Stanislaw Sosabowski, op 6 november 2000 in Engeland is overleden, 83 jaar oud. Staszek werd blind door Duits granaatvuur tijdens de opstand in Warschau. Er bestaat een website over de familie Sosabowski: www.sosabowski.com.
(Niall Cherry)

Namenlijst

In de vorige nieuwsbrief plaatste ik een oproep betreffende de samenstelling van een lijst met namen van alle militairen van de 1st British Airborne Division, die in september 1944 deelnamen aan de Slag om Arnhem.

Graag wil ik hierbij iedereen bedanken die heeft gereageerd. Indien mogelijk hoop ik de lijst dit jaar te publiceren. De volgende gegevens zullen er in worden opgenomen: naam, legernummer, leeftijd (indien gesneuveld), eenheid, ontsnapt of gevangen genomen (POW). De namen van de militairen worden in alfabetisch volgorde afgedrukt, en dus niet per eenheid. De namenlijst zal in boekvorm worden uitgegeven, en niet op CD-Rom. Door middel van de Nieuwsbrief houd ik u op de hoogte van de voortgang van dit project.

(Philip Reinders)

Kruitdamp

Op vrijdagmiddag 15 september jl. werd op het terrein van de Westerbouwing in Oosterbeek een demonstratie gegeven van het afschieten van een 75mm Pack Houwitser. De organisatie hiervan was in handen van 'Airborne Battle Wheels Oosterbeek', en de stuksbemanning behoorde tot de 'Living History Group Holland'. Verschillende mensen vroegen zich af hoe dit schieten technisch in zijn werk ging, en daarom gaf Dick Timmerman ons wat achtergrondinformatie.

Op de betreffende middag werden 5 x 5 schoten afgevuurd. Er werd geschoten met ca. 250 gram zwartkruit per keer, dat verpakt in een gewoon boterhamzakje, in een geprepareerde 75mm huls werd gestopt. Geprepareerd wil zeggen dat een scherpe 9mm aanvuurpatroon onder in de huls was geplaatst. Deze aanvuurpatroon verving de oorspronkelijke slaghoed, die was verwijderd. Verder werden nog wat papiersnippers in de huls gestopt om het visuele aspect iets te vergroten. Gezien de grote belangstelling die er was voor dit spektakel, is het voor herhaling vatbaar!

Een demonstratie van het afvuren van een 75mm Pack Houwitser op 15 september 2000, bij de Westerbouwing in Oosterbeek.

(foto: Kees Smulders)

Verkoop van publikaties

Hoewel dit reeds werd gemeld in Nieuwbrief no.69 van maart 1999, wil het bestuur van de Vereniging Vrienden de leden er nog eens nadrukkelijk op wijzen dat het verkopen van eigen publikaties tijdens een jaarvergadering, themadag of andere bijeenkomst alleen mag geschieden wanneer daarvoor toestemming is verleend door het bestuur. Hiervoor kan een schriftelijk verzoek worden ingediend. Een voorbeeld-exemplaar van de betreffende publikatie dient hierbij gevoegd te worden. Afhankelijk van de prijs van de uitgave zal aan de auteur een kleine bijdrage worden gevraagd om de kosten van betreffende themadag of excursie enigszins te verlagen. Voor vragen over dit besluit kunt u schrijven naar of bellen met Eugène Wijnhoud, Bernhardlaan 41-1, 6824 LE Arnhem, e-mail E.Wijnhoud@12move.nl, telefoon 026 3513100.

(E. Wijnhoud)

'Onbekend maakt niet onbemind'

De onbekende foto in de vorige Nieuwsbrief heeft menig lid in beweging gebracht. In totaal werden acht reacties ontvangen, maar ongetwijfeld zijn veel meer Vrienden ermee bezig geweest.

De eerste persoon die opbelde, kwam niet verder dan de onthullende en opwekkende mededeling: 'Het is niet Heelsum!', maar daarna werden de brieven en telefonische gesprekken inhoudelijk steeds waardevoller.

Samenvattend is het niet onlogisch om de volgende conclusies te trekken of vragen te stellen.

1. De foto is niet in de regio Arnhem gemaakt. De topografische situatie en/of personen werden door niemand herkend.
2. De locatie lijkt wel Nederlands of zelfs Gelders te zijn, gezien de huizen, de tuinhokjes en de tramlijnpalen (maar waar zijn de rails?!). Anderen zeggen dat het Duitse dorpshuizen betreft.
3. De betrokken militairen zijn niet in een gevechtssituatie op de gevoelige plaat vastgelegd. Men loopt alsof het een oefening of een mars betreft. Er zijn geen persoonlijke wapens, munitietassen, handgranaten of helmen te zien. Slechts een Vickers mitrailleur op de schouder van een van de mannen is waarneembaar. Gaat het soms om krijgsgevangenen die afgemarcheerd worden? Is de man achteraan geheel rechts een Duitse militair, iemand van de Feldgendarmerie?
4. Gezien de schaduwen (zonnestand) loopt men in een westelijke richting.
5. De bladeren van de bomen, het fletse licht en de dikke shawls om de hals duiden op het voorjaar. Alles op een rijtje zettend, komen we tot de hamvraag: zijn het mannen van de 6th Airborne Division in Duitsland in april 1945?

Reacties op het bovenstaande zijn uiteraard wederom van harte welkom. En degenen die reeds hebben doorgegeven wat zij ervan vinden, worden hartelijk bedankt. Wordt wellicht vervolgd.

(Geert Maassen)

Battlefield tour 'Market Garden 1'

Op zaterdag 19 mei a.s. zal de Documentatiegroep '40-'45 de battlefield tour 'Market Garden 1', die de Vereniging Vrienden op 7 oktober vorig jaar organiseerde, herhalen. Zowel leden van de Vereniging Vrienden als van de Documentatiegroep kunnen hieraan deelnemen. Onze gids is wederom Jacques Haegens. De excursie begint om 10.00 uur bij het NS-station in 's Hertogenbosch. Opgave vòòr 15 april door overmaking van f 65,- per persoon op giro 617000 t.n.v. Penningmeester Documentatiegroep '40-'45, Etten-Leur, onder vermelding van 'Excursie 19 mei'. De inschrijving is in volgorde van binnenkomst van de giro-overschrijvingen. Alleen als er geen plaats meer is krijgt u bericht. Voor meer informatie kunt u bellen naar W. Boersma, 0318 639633. E-mailen kan ook: w.boersma@wxs.nl.

(W. Boersma)

Normandië-reis

Ons lid de heer Jacques Haegens, die in 1999 voor de Vereniging Vrienden de excursie naar Normandië leidde, deelde ons mee dat hij in samenwerking met het reisbureau Kupers uit Weert opnieuw een vijfdaagse reis naar dit gebied zal maken. De busreis vindt plaats van 22 tot 26 augustus van dit jaar. Het programma zal in grote lijnen overeenkomen met dat van 1999. De prijs per persoon bedraagt f 795,-. Leden (en niet-leden) die belangstelling hebben om mee te gaan, kunnen contact opnemen met Jacques Haegens, telefoon 046 4517065.

Oproep 11th Parachute Battalion

In verband met een onderzoek naar de geschiedenis van het 11th Parachute Battalion wil ik graag in contact komen met veteranen, familie of anderen die mij zouden willen helpen met het vinden van informatie over deze eenheid. Het gaat daarbij niet alleen om Arnhem, maar ook over andere militaire operaties waaraan dit onderdeel heeft deelgenomen. Ook gegevens over het leven in het bataljon en over de training zijn welkom.

Daarnaast wil ik veteranen van het 11e bataljon en familie die van plan zijn in september a.s. de Airborne-herdenking bij te wonen, uitnodigen voor een reünie op woensdag 20 september 2001. Deze bijeenkomst met 'high tea' zal worden gehouden in hotel Dreyeroord aan de Graaf van Rechterenweg in Oosterbeek, aanvang 14.00 uur. De toegang voor veteranen en familieleden is gratis. Aan anderen zal een bijdrage van f 17,50 worden gevraagd om de kosten te dekken. Er dient wel van te voren te worden gereserveerd. Na de reservering krijgt u nadere informatie.

Opgave gaarne vòòr 1 mei a.s. bij Peter-Alexander van Teeseling, Margrietstraat 30, 6862 GP Oosterbeek, e-mail: nvdo.teeseling@wxs.nl.
(Peter-Alexander van Teeseling)